

LJETNIKOVAC

VICE STJEPOVIĆ SKOČIBUHA

SUĐURAĐ

OTOK ŠIPAN

DUBROVNIK

UPUTE ZA VODIČE KROZ LJETNIKOVAC

DOBRO DOŠLI U LJETNIKOVAC „VICE SJEPOVIĆ SKOČIBUHA“
GRAĐEN U 16. st..

DANAS JE U VLASNIŠTVU OBITELJI MARUŠIĆ – I SLUŽI NJEGOVOJ
PRVOTNOJ NAMJENI – LADANJU.

OVO NIJE MUZEJ VEĆ U LJETNIKOVCU ŽIVI OBITELJ, A VI IMATE
PRIVILEGIJ ULASKA NA PRIVATAN POSJED.

A SADA OPIS LJETNIKOVCA I OKUĆNICE:

CIJELI POSJED OGRAĐEN JE VISOKIM OBRAMBENIM ZIDOM SA
PRSOBRANIMA. DESNO OD ULAZNIH VRATA NALAZI SE BUNARIĆ
SA BOČATOM-SLANKASTOM VODOM. POLA BUNARIĆA NALAZI SE
UNUTAR ZIDINA LJETNIKOVCA, A POLA IZVAN ZIDINA. NA TAJ SE

NAČIN OMOGUĆAVALO MJEŠTANIMA KORIŠTENJE BOČATE VODE NAROČITO OMILJENE ZA KUHANJE „CRNOG“

(RAŠTIKE) KUPUSA. IZNAD ULAZNIH VRATA NA ZIDINI JE GRB OBITELJI SKOČIBUHA. PREDSTAVLJA DJEVOJKU NA DUPINU SA JEDROM U RUCI. SIMBOL JE POMORSKE OBITELJI KOJA UZA SVE NEVOLJE NA MORU PLOVI DALJE.

SUVREMENI SVIJET KAO DA NE DODIRUJE ŽIVOT U LJETNIKOVCU.

KAKO SE NISU MOGLI IZRAZITI KROZ VANJSKU ARHITEKTURU – TO JEST NE ISKAZIVATI RASKOŠ I MATERIJALNO BOGATSTVO – ONI SU SVOJA NADAHNUĆA NALAZILI U NADMETANJU U UREĐENJU VRTA.

VRT SU IMALI SAMO BOGATI LJUDI, A EVO I ZAŠTO.

PRILIKOM GRADNJE LJETNIKOVCA GRADILI SU SE I OGRADNI ZIDOVI VRTA U KOJE BI SE NAKNADNO USIPAVALA ZEMLJA. KAKO JE NA OTOKU ZEMLJA BILA OSKUDNA, NIJE JU SE SMJELO KORISTITI ZA LUKSUZ. U TO VRIJEME SU NA ŠIPANU BILA 42 LJETNIKOVCA. POTREBA ZA ZEMLJOM JE BILA VELIKA PA DUBROVAČKA REPUBLIKA DONOSI ZAKON KOJIM NALAŽE BRODOVLASNICIMA DA PRI POVRATKU IZ INOZEMSTVA NE SMIJU DOĆI PRAZNOG BRODA, VEĆ DA MORAJU UKRCATI BAREM ZEMLJU. TA ZEMLJA IM JE SLUŽILA ZA BALAST NA BRODU I BILA SKUPO PRODAVANA VLASNICIMA LJETNIKOVACA, A DRŽAVA JE DOBIVALA POREZ NA TU ZEMLJU.

VLASNICI LJETNIKOVACA SU SE TAKMIČILI U UREĐENJU VRTOVA. U VRTOVE SE SADILO EGZOTIČNO BILJE, TO JEST ONO KOJE NIJE RASLO NA PODRUČJU DUBROVAČKE REPUBLIKE, VEĆ SU GA POMORCI DONOSILI SA DALEKIH PUTOVANJA. SVAKA NOVO DONESENA BILJKA BILA JE RAZLOGOM ZA DRUŽENJE I OKUPLJANJE I PREDSTAVLJANJE ISTE GOSTIMA.

VRT JE GRAĐEN U TIPIČNOJ RENESANSI, ŠTO ZNAČI POD PRAVIM KUTOM. UOKOLO VRTA NALAZI SE JOŠ I DANAS SISTEM ZA NAVODNJAVANJE.

SVE ŠETNICE BILE SU NATKRIVENE LOZOM I TO IZ PRAKTIČNOG RAZLOGA – DA PRAVE GUSTU SJENU KAD GOSPOĐE ŠEĆU DA NE BI POCRNILE U LICU.

NJIHOVO LICE JE MORALO BITI PORCULANSKI BIJELO, A SAMO SU KMETICE BILE CRNE U LICU.

PREDNJI VRT BIO JE NAMIJENJEN LUKSUZU I EGZOTIČNOM BILJU.

ZADNJI VRT IMAO JE GOSPODARSKU NAMJENU, TO JEST, TU SU SE NALAZILE PROSTORIJE ZA POSLUGU, A SADILO SE VOĆE I POVRĆE.

JEDNA OD EGZOTIČNIH BILJKAKA JE BILO STABLO ZVANO „FRATROV PAPAN“. IZGLEDOM POPUT KANABISA, A SUPROTNOG DJELOVANJA. ONA JE BILA NAMJENJENA SVEĆENIKU KAKO NE BI DOŠAO U ISKUŠENJE DA ZGRIJEŠI ILI SE NEŽELJENO UMIJEŠA U OBITELJ.

DA ZAŠTITI SEBE DOBROVOLJNO BI SE PIO ČAJ OD TE BILJKE, JER U SLUČAJU DA SE POSUMNJA U NJEGA BIO JE POTJERAN IZ LJETNIKOVCA I VIŠE NE BI MOGAO NAĆI DRUGI ISTI POSAO.

OBNOVOM LJETNIKOVCA OBNAVLJA SE I VRT. VRAĆA MU SE NJEGOVA IZVORNA NAMJENA. TAKO SE U PREDNJI VRT VRAĆA ODRENA, A U NJEGOVE ČETIRI POVRŠINE NASTALE KRIŽANJEM ŠETNICA SADI SE BILJE I STABLA PREMA STARIM ZAPISIMA LJETOPIŠA I KNJIŽEVNIKA.

POKUŠAVA MU SE VRATITI I ŠTO PRIRODNIJI IZGLED „KONTROLIRANOG NEREDA“, BEZ STROGOSTI I SIMETRIČNOSTI TIPIČNIM ZA TALIJANSKE I FRANCUSKE VRTOVE. U VRTU SE TREBA OSJEĆATI KAO U PRIRODI U „LJUPKOJ DUBRAVI“ .

PRI TOME SE PAZILO DA POJEDINA STABLA NE SAKRIJU ARHITEKTURU POSJEDA.

JOŠ JEDAN POSEBNOST U VRTU JE LIBANONSKI CEDAR. VICE JE BIO POSEBNO PONOSAN NA SVOJ CEDAR KOJI JE SMATRAO SVETINJOM. BIO JE POSAĐEN PORED CRKVE SV. TOME, GDJE JE OPET POSAĐEN. OD MASLINE I CEDROVINE BILE SU RAĐENE OSOBITO VRIJEDNI CRKVENI PREDMETI.

OPIS SAMOG LJETNIKOVCA:

SVE DUBROVAČKE OTMJENE KUĆE BILE SU NA JEDAN KAT. PRIZEMNI RASPORED ODGOVARAO JE ONOM NA KATU, ZNAČI IMALI SMO SALON U PRIZEMLJU SA 4 PROSTORIJE SA STRANE I ISTO TAKO I NA 1. KATU – SALON SA ČETIRI PROSTORIJE SA STRANE I ISTO TAKO I NA PRVOM KATU SALON ZA 4 PROSTORIJE SA STRANE.

U DONJEM SALONU NALAZI SE VELIKI KAMIN SA UKLESANIM KRŠĆANSKIM AMBLEMOM KAO ZAŠITA KUĆE. AMBLEM PREDSTAVLJA KRUG U KOJEM SE NALAZI SLOVO T ILI BIBLIJSKO TAU. ZNAMO IZ KRŠĆANSKOG VJEROVANJA DA JE BOG OBEĆAO PRAVEDNICIMA DA ONI KOJI ĆE NA SUDNJI DAN BITI OZNAČENI SLOVOM TAU BITI POŠTEĐENI, A SVI DRUGI UNIŠTENI. U BITI TO BI TREBALI BITI NOSIOCI NOVE CIVILIZACIJE PRAVEDNIH.

U SALONU SE PRIMALO GOSTE ZA RUŽNOG VREMENA, A ZA LIJEPOG U VRTU KOJI JE BIO PRODUŽETAK SALONA. TU BI BILO POSLUŽIVANO JELO KOJE SU KUCHARICE SPREMALE U CRNOJ KUHINJI ILI KOMINU.

CRNA KUHINJA JE IZVORNA A U NJOJ SE NALAZI VELIKO OGNJIŠTE KOJE SE I DANAS KORISTI ZA PRIPREMU NACIONALNIH JELA KAO NPR. RIBA NA GRADELE ILI JANJETINA ISPOD PEKE. TU JE I VELIKI STOL ZA PRIPREMU JELA, KRUŠNA PEĆ, SKANDALETO-POSUDA U KOJU SE STAVLJA ŽAR ZA GRIJANJE RUKU A ZA HLADNIH JESENJIH VEČERI SLUŠKINJE SU GA NOSILE U SOBE, ZATIM SPRAVA ZA PUNJENJE – IZRADU KOBASICA, PEKAČ ZA KAVU I DR. KUHINJSKI PRIBOR.

NA SVODU CRNE KUHINJE NALAZI SE SVJETLARNIK KROZ KOJI JE DOLAZILO DNEVNO SVJETLO. ZA LJETNIH SUNČANIH MJESECI TAJ OTVOR JE UJEDNO BIO I SUNAČANI SAT.

SVJETLO BI PADALO KROZ SVJETLARNIK NA STOL I SLUŠKINJE SU TOČNO ZNALI KADA BI TREBALE POSLUŽITI ČAJ ILI RUČAK. UJEDNO SU TAKO ŠTEDJELE NA ULJU ZA SVIJEĆE IMAJUĆI PRIRODNU RASVJETU.

U TO VRIJEME ULJE JE BILO JEDNAKO VRIJEDNO KAO I ZLATO.

U KUHINJI VIDIMO I ŽARU, GLINENU POSUDU ZA ULJE. TU SE DRŽALO ULJE ZA POTREBE DOMAĆINSTVA. REZERVE ULJA ČUVANE SU U VELIKIM KAMENICAMA OD PO PAR TISUĆA LITARA. KOLIKO JE ULJE BILO DRAGOCJENO MOŽEMO VIDJETI PO POSUDICI KOJOM SE VADILO ULJE IZ ŽARE. KADA BI SE ULJE ZAGRABIO POSUDICU SE NE BI OBRISALO NEGO BU JE SE POLOŽILO NA TANJURIĆ, IZ NJEGA SE TOČILO U LAMPICE ILI NA HRANU. BILA JE ISKORIŠTENA SVAKA KAP. KOLIKO JE ULJE BILO DRAGOCJENO VIDIMO I PO NARODNOJ TRADICIJI PO KOJOJ MLADIĆ NE BI MOGAO ZAPROSITI DJEVOJKU UKOLIKO NIJE POSADIO DESET MASLINA. MASLINE SU BILE GARANCIJA DA ĆE MOĆI UZDRŽAVATI OBITELJ. KADA BI SE MASLINA OKOPALA OKO NJE SE SADILA ZELEN ZA PREHRANU OBITELJI.

GORNJA SALOČA ILI SALON NOBILE SLUŽILA JE OTMJENA DRUŽENJA. BILA JE POSEBNA ČAST BITI POZVAN NA PRVI KAT. NA ISTOČNOJ STRANI SALOČE NALAZI SE BALKON ZA MUZIČARE, OPREMLJEN KAMENIM NAMJEŠTAJEM, JEDINI TE VRSTE SAČUVAN IZ 16. STOLJEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ. NA BALKONU SU SVIRALI MUZIČARI DOK BI SE GOSPODA ZABAVLJALA U SALONU. STRANE BALKONA SU VRLO VISOKE TAKO KAD BI MUZIČARI SJELI NE BI IH SE VIDJELO, A NI ONI NISU SMJELI GLEDATI DOLJE U SALON, VIDJETI ŠTO SE DOLJE RADI. MUZIČARI BI DOŠLI PRVI, SJELI NA BALKON, SVIRALI DOK GOD DRUŠTVO NIJE OTIŠLO I TEK TADA BI MOGLI NAPUSTITI BALKON. GLAZBA JE BILA TIHA, DISKRETNA KAKO BI SE MOGLO RAZGOVARATI U SALONU ILI U SLUČAJU DA RAZGOVOR UTIHNJE DA NE NASTANE NEUGODNA TIŠINA. NAŽALOST DANAS JE OBRATNO, OD BUČNE MUZIKE VIŠE NE MOŽEMO RAZGOVARATI MEĐUSOBNO.

NA PREDNJEM ZIDU NASUPROT BALKONA NALAZI SE

1. PORTRET VICE STJEPOVIĆA SKOČIBUHE ČOVJEKA KOJI JE SAGRADIO OVAJ LJETNIKOVAC. VICE JE BIO VRLO UGLEDAN ČOVJEK, BRODOGRADITELJ, BRODOVLASNIK I POMORSKI KAPETAN. NA MJESTU GDJE SE DANAS NALAZI LJETNIKOVAC NEKADA SE NALAZILO BRODOGRADILIŠTE TADA NAJVEĆIH BRODOVA NA MEDITERANU – KARAKA. BRODOGRADILIŠTE JE BILO POKLON VICINOG OCA VICI. VICE SELI BRODOGRADILIŠTE U GRUŽ I NA MJESTU BRODOGRADILIŠTA GRADI LJETNIKOVAC. U ZNAK POŠTOVANJA I ZAHVALNOSTI PREMA OCU SVOJU OBITELJSKU KAPELICU POSVEĆUJE SV. TOMI I NA TAJ NAČIN ČASTI OCA TOMU. I DANAS SE U OLTARNOJ PLOČI NALAZE MOĆI SV. TOME.

DANAS OVAJ SALON SLUŽI PRVOBITNOJ NAMJENI, ODRŽAVAJU SE KONCERTI, PREDSTAVE I DRUGA OKUPLJANJA – UJEDNO JE TO SALON DUBROVAČKIH VELIKANA.

2. DRUGA SLIKA JE SLIKA IVANA GUNDULIĆA NAJVEĆEG DUBROVAČKOG I HRVATSKOG PJESNIKA KOJI JE IZMEĐU OSTALOG NAPISAO HIMNU SLOBODI, KOJA SE I DANAS IZVODI NA DUBROVAČKIM RADIO POSTAJAMA, TV-U ILI PRI OTVORENJU VRLO SVEČANIH PRIREDBI, A POČINJE RIJEČIMA O LIJEPA, O DRAGA SLOBODO...

DUBROVČANI SU BILI POSEBNO PONOSNI NA SVOJU SLOBODU. U TO VRIJEME OSMANLIJSKO CARSTVO SE ŠIRI OD GRANICE DUBROVNIKA PRED BEČ. SVE SU DRŽAVE OKUPIRANE, JEDINO JE MALA DUBROVAČKA REPUBLIKA ZAHVALJUJUĆI VJEŠTOJ DIPLOMACIJI, ZADRŽALA SLOBODU 450 GODINA. SVOJU SLOBODU PLAĆALI SU U ZLATU SVAKE GODINE NOSEĆI GA U ISTANBUL.

KOLIKO SU VOLJELI SVOJU SLOBODU I SVOJU REPUBLIKU GOVORI NAM PRIMJER MIHE PRCATA

3. MIHE PRCAT, LOPUĐANIN, PORIJEKLOM SA ŠIPANA, VICIN ZET. POSTOJI PRIČA O NJEMU, MOŽDA JE I LEGENDA, ALI LIJEPO JE ČUTI. LEGENDA KAŽE DA JE MIHA PRCAT SAGRADIO BROD KOJI MU JE PRI PRVOJ VOŽNJI UNIŠTEN, A

ZATIM JE SAGRADIO I DRUGI BROD I ON JE UNIŠTEN. NAŠAO SE NA RUBU OČAJA SMATRAJUĆI DA JE UPROPASTIO SEBE I SVOJU OBITELJ. DA BI BOLJE RAZUMJELI ŠTO JE TADA JEDAN BROD ZNAČIO EVO PRIMJERA:

NAKON JEDNOG DALEKOG PUTOVANJA BROD BI SAM SEBE ISPLATIO, NAKON DVA PUTOVANJA VLASNIK BRODA BIO JE VEĆ BOGAT ČOVJEK, A TRI PREKOMORSKA PUTOVANJA ZNAČILA SU ČITAVO BOGATSTVO. ALI MALO KOJI BROD JE UČINIO TRI PUTOVANJA, ŠTO ZBOG GUSARA, NEVREMENA, NEPRIJATELJA. OSTAVŠI BEZ DVA BRODA MIHO PRCAT SJEDIO JE U VRTU RAZMIŠLJAJUĆI ČAK I O SAMOUBOJSTVU. MEĐUTIM DOK JE SJEDIO POKRAJ KAMENOG STUPA KOJI DRŽI ODRINA PROMATRAO JE GUŠTERICU KAKO SE PENJE UZ KAMENI STUP. GUŠTERICA JE POKUŠALA JEDANPUT I PALA, POKUŠALA DRUGI PUT I PALA, PRI TREĆEM POKUŠAJU NAPOKON SE USPJELA POPETI. ON JE TO SHVATIO KAO PORUKU BOŽJU DA SE NE SMIJE PREDATI I DA MORA POKUŠATI I TREĆI PUT. POSUDI NOVAC OD VICE I SAGRADI NOVI BROD. OD TADA SU NJEGOVI BRODOVI U PRAVILU RADILI NAJMANJE TRI PUTOVANJA, TAKO DA MIHO POSTAJE FINACIJSKI NAJMOĆNIJIM ČOVJEKOM DUBROVAČKE REPUBLIKE.

U TO VRIJEME DUBROVAČKI BRODOVLASNICI (GOVORIM O 16. ST.) OSNIVAJU PRVA AKCIJSKA DRUŠTVA.

UVIĐAJU DA AKO NJIH 10 UDRUŽI SVOJE BRODOVE I DIJELE DOBIT SA SVIH 10 BRODOVA DA U SLUČAJU NESREĆE DIJELE I POSLJEDICE NESREĆE TE TAKO NITKO NE MOŽE PROPASTI.

ŠTO JE JOŠ BITNIJE MIHO PRCAT OPUNOMOĆUJE SVOJU ŽENU DA ZA VRIJEME NJEGOVIH PUTOVANJA VODI AKCIJSKO DRUŠTVO.

NAKON MIHINE SMRTI OPORUKOM OSTAVLJA VELIKO BOGATSTVO OBITELJI, SLUGAMA DIO, A VEĆINU NOVCA POKLANJA DUBROVAČKOJ REPUBLICI ZA KUPNJU SLOBODE, ŠTO PREVEDENO ZNAČI UKOLIKO POREZI NE BI BILI DOVOLJNI ZA DANAK TURCIMA OD MIHINOG NOVCA SE UZIMALA RAZLIKA I

SLALA U TURSKU. INDIREKTNO NA TAJ NAČIN MIHO JE OMOGUĆIO LAKŠI ŽIVOT SVOJIM SUGRAĐANIMA.

4. POSLJEDNJA SLIKA JE SLIKA POZNATOM HRVATSKOG FIZIČARA **RUĐERA BOŠKOVIĆA** ROĐENOG U DUBROVAČKOJ REPUBLICI, ČOVJEKA KOJI JE PRVI SPASIO OD URUŠAVANJA KUPOLU SV. PETRA U RIMU. MATEMATIČKIM PUTEM IZRAČUNAO JE NJEN POPRAVAK I TEŽINU KAMENA TAKO DA JE ONA I DANAS SAČUVANA ZA POSJETITELJE.

KROZ PROZOR KOJI GLEDA U ZADNJI VRT MOŽEMO VIDJETI RUŠEVINE NAJSTARIJEG LJETNIKOVCA MARINA GETALDIĆA GETALDUSA. OBITELJA MARINA GETALDIĆA BILA JE JEDNA OD BOGATIJIH OBITELJI NA OTOKU ŠIPANU. NJIMA JE PRIPADALA CIJELA VALA DANAŠNJEG SUĐURĐA I OBITELJ STJEPKOVIĆ JE OD NJIH KUPILA ZEMLJU ZA IZGRADNJU SVOG LJETNIKOVCA. MARIN GETALDIĆ JE SVJETSKI POZNATI OPTIČAR KOJI JE IZUMIO LEĆE I PRVE NAOČALE A DO TADA SE KORISTIO MONOKL.

IZ SALOČE PROLAZI SE KROZ **SOBU GOSPODARA VICE** KOJA JE SPOJENA MALIM VRATIMA SA SUSJEDNOM SOBOM NJEGOVE SUPRUGE U KOJOJ SE NALAZI SAČUVANI KAMIN. NA SUPROTNOJ STRANI NALAZILE SU SE SOBE NJIHOVIH KĆERI. KROZ SJEVERNU SOBU NJIHOVE KĆERI BIO JE PROLAZ PREKO POMIČNOG MOSTA U KULU TAKO DA SE U SLUČAJU NAPADA OBITELJ MOGLA NEPRIMJEĆENO POVUĆI U KULU.

SA PRVOG KATA IZLAZI SE NA **TERASU GORNJEG VRTA** I DOLAZI DO KAPELICE SV. TOME. ZNAČAJ OVE CRKVICE JE U TOME ŠTO KROZ NJU VIDIMO MOĆ LJUDSKE KVALITETE VICE STJEPKOVIĆA. VICE KOJI JE BIO DOBAR SA NUNCIJEM BEKADELIJEM A ON PRIJATELJ MICHELANGELOV. IAKO JE MICHELANGELO BIO KIPAR NASLIKAO JE ZA VICU JEDNU SLIKU. TU SLIKU VICINA KĆER NOSI U MIRAZ KAD SE UDAJE U POZNATU OBITELJ U BRSEČINAMA I POSLIJE TOGA SLICI SE GUBI TRAG. NAVODNO JE POSLIJE 2. SVJETSKOG RATA POSLANA NA RESTAURIRANJE U AMERIKU, ALI TO NITKO NE MOŽE POTVRDITI. PREDNJA SLIKA DONJEG OLTARA JE IZVORNA IZ 16. STOLJEĆA SLIKANA NA KOŽI. NA OLTARU JE JOŠ CRVENI KALEŽ I ORIGINALNA SLIKA SV. TOME IZ 16.ST..

OD CRKVICE VODI ŠETNICA PREMA BELVEDERU ILI LOŽI ILI GLORIJETU. TU BI OBIČNO ŠETALE GOSPOĐE, DOK BI NJIHOVI MUŠKARCI U DONJEM VRTU SKLAPALI POSLOVE I DRUŽILI SE. MUŠKARCI U PRAVILU NISU IŠLI U GORNJI VRT ALI SU ŽENE MOGLE IĆI U DONJI VRT. JEDINI STRANI MUŠKARAC KOJI JE TU ŠETAO BIO JE SVEĆENIK KOJI JE UJEDNO IMAO SVOJU SOBU U LOŽI.

ON JE BIO OBITELJSKI SVEĆENIK I UČITELJ. UČIO JE DJECU HRVATSKI, MATEMATIKU, LATINSKI. TADA JE SLUŽBENI JEZIK U EUROPI BIO LATINSKI. NA TOM JEZIKU SU SE PISALE KNJIGE, STUDIRALO SE I OPĆENITO JE OBRAZOVANI SVIJET VODIO KONVERZACIJU NA LATINSKOM. SVEĆENIK JE PRIPREMAO DJECU ZA STUDIJ U INOZEMSTVU. U TO VRIJEME MOGLO SE STUDIRATI NA BILO KOJEM SVEUČILIŠTU EUROPE, TAKO DA BI STUDENTI RADI OPĆE KULTURE STUDIRALI GODINU U RIMU, PADOVI, GODINU U PARIZU, GODINU U BEČU, PA U BUDIMPEŠTI, ITD. TEK TAKVU OSOBU SMATRALO SE PRAVIM INTELEKTUALCEM, ČOVJEKOM KOJI JE UPOZNAO VIŠE KULTURA I VIŠE JEZIKA.

U SAMOJ LOŽI NALAZI SE SVEĆENIKOVA SOBA U KOJOJ JE KAMENI KAMIN I UMIVAONIK. NA PROZORU SE NALAZI JOŠ IZVORNI PROZOR, POD ZAŠTITOM KONZERVATORA, STAR 450 GODINA SA ŽELJEZNIH OKOVIMA. S VANJSKE STRANE NALAZIO SE VITRAŽ. NA ZIDU MOŽEMO VIDJETI KOPIJU SLIKE MARIJE KOJA DOJI – MARIJA LAKTATA, JEDNA OD RIJETKIH NA KOJOJ SE VIDE GOLE GRUDI MARIJE. OVU SLIKU IMALA JE SVAKA ŠIPANSKA OBITELJ IZNAD BRAČNE POSTELJE U VJERI DA ĆE IMATI PUNO DJECE I DA GLAD NEĆE U KUĆU. TU JE JOŠ JEDAN VRIJEDAN ORIGINALNI RAD DONESEN IZ SLOVENIJE. TU JE PORCULANSKI RELJEF MARIJE POD BREZJEM KOJE JE BILO PRVO HODOČASNIČKO MJESTO U KOJE SE IŠLO IZ SVIH JUŽNIH KRAJEVA. TEKST ISPISAN ZLATNIM NITIMA KAŽE – GDJE IMA LJUBAVI TAMO JE I BOŽJEG BLAGOSLOVA.

IZ LOŽE SE SILAZI STEPENIŠTEM U DONJI VRT I U PROSTORIJE KOJE SU BILE KONOBE, MAGAZINI I CISTERNA. DO SAME ULICE NALAZILA SE KUĆICA U KOJU SU MJEŠTANI, SVAKI U SVOJU PREGRADU SIPALI MASLINE ZA OBRADU. IZ TE KUĆICE ULAZILO

SE U MLINICU ZA MASLINE KAO IZ VRTA. MLINICA JE U POTPUNOSTI SAČUVANA I JOŠ DONEDAVNO SE U NJOJ MLJELO. DANAS JE U NJOJ NACIONALNI RESTORAN U KOJEM JE OČUVANA IZVORNOST MLINICE. TU VIDIMO KAMENU KRUNU-KORONU U KOJOJ JE VELIKO MLINSKO KOLO KOJE JE POKRETAO MAGARAC ILI KONJ. KAD BI SE MASLINE SAMLJELE, TO TIJESTO SIPALO SE U VREĆE OD KONOPA U OBLIKU AUTOMOBILSKE GUME, STAVLJENE U PREŠU PA PO NEKOLIKO KOMADA JEDNA IZNAD DRUGE. PREŠANJEM SE ISTISKIVALO ULJE U REZERVOAR, A KAKO BI SE SVE ISKORISTILO VREĆE SU POLJEVANE KIPUĆOM VODOM. NA DNU REZERVOARA BILA BI VODA, A ULJE SE KUPILO S POVRŠINE. KROZ VENTIL SA STRANE ISPUŠTALA SE VODA KOJA JE PROLAZILA KROZ DVIJE JAME ZA SEPARACIJU. TO ULJE SLUŽILO JE ZA RASVJETU, A TALOG (MURGA) KORIŠTEN JE ZA IMPREGNACIJU DRVETA. U MLINICI SE JOŠ NALAZI LOŽIŠTE NA KOJEM SE ZAGRIJAVALA VODA.

WC

U BRIZI ZA SVOJU EGZISTENCIJU, SVEĆENIK JE DAO IZGRADITI WC SA DVA SJEDALA, ODVOJENA MALIM ZIDOM - ZA ONO VRIJEME VRLO NAPREDNO.

JEDNO SJEDALO ZA MUŠKARCA, A DRUGO ZA ŽENE.

PRIBOJAVAO SE MOGUĆNOSTI DA GA KOJA ŽENA OPTUŽI DA JE OSTALA TRUDNA JER JE SJELA IZA MUŠKARCA NA DASKU. TO JE UJEDNO BIO IZGOVOR ZA NEKE MLAĐE ŽENE KOJE NISU SMJELE REĆI ČIJE DIJETE NOSE.

TAKVA DJECA ODNOSILA BI SE U CRKVU U PAKLJENOJ – GDJE SE NALAZIO BENEDIKTONSKI SAMAOSTAN. SAMOSTAN SE PRVI PUT SPOMINJE 1202. GODINE. NA ZIDU SAMOSTANA NALAZI SE JOŠ UVIJEK KAMENA PLOČA NA KOJOJ BI MAJKA POLOŽILA DIJETE, POVUKLA ZVONCE I SAKRILA SE. TADA BI NETKO OD FRATARIA IZAŠAO VAN I UZEO DIJETE, A MAJKA BI SMIRENA OTIŠLA.

U PROSTORU ISPRED SVEĆENIKOVE SOBE NEDJELJOM BI GOSPOĐE GLEDALA DOGAĐANJA ISPRED SV. JURE ILI ĐURĐA. OKO TE CRKVE NASTALO JE NASELJE I DOBILO IME SUĐURAĐ. U

LOŽI SVETOG JURE –ĐURĐA SKUPILI BI SE MJEŠTANI PRIJE MISE, RAZMJENILI INFORMACIJE, NOVOSTI, TKO JE UMRO, TKO SE RODIO, KOJI BI SE BROD POTOPIO, A KOJI SE VRATIO...

UJEDNO TO JE BILO MJESTO GDJE BI MOMCI I CURE PRIJE MISE ZAPLESALI, TAKO DA SE VEĆ MOGLO NASLUTITI SLIJEDEĆE VJENČANJE.